

Valtioneuvoston päätös Zephyr AS:n hakemukseen saada Suomen talousvyöhykkeestä 26 päivänä marraskuuta 2004 annetussa laissa (1058/2004, jäljempänä talousvyöhykelaki) tarkoitettu suostumus taloudelliseen hyödyntämiseen tähtäävän tutkimuksen suorittamiselle Suomen talousvyöhykkeellä (Hugin ja Munin).

Annettu Helsingissä 12 päivänä joulukuuta 2024

HAKEMUS

Zephyr AS (jäljempänä hakija) on 22.12.2023 saapuneella hakemuksellaan pyytänyt talousvyöhykelain 6 §:n mukaista suostumusta taloudelliseen hyödyntämiseen tähtäävän tutkimuksen suorittamiseksi hakemuksen liitekartassa osoitetulla alueella Suomen talousvyöhykkeellä. Hakija on hakenut päätöksen välitöntä täytäntöönpanoa muutoksenhausta huolimatta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 122 §:n 3 momentin mukaisesti. Hakija pyytää, että suostumus on voimassa 5 vuotta.

Hakijan tiedot

Hakija on norjalainen täyden palvelun tuulivoimayhtiö, jonka omistaa kokonaan Norjan Vikenin alueen norjalaiset kunnat ja alueviranomaiset. Hakijan ydinliiketoiminta koostuu tuulivoimapuistojen kehittämisestä ja operoinnista. Hakija keskittyy tunnistamaan ominaisuuksiltaan lupaavimpia alueita sekä maalta että mereltä. Hakija on rakentanut kaikkiaan 700 MW:n edestä tuulivoimaa Norjaan, ja se operoi tällä hetkellä 550 MW:n kokoista portfolioa. Hakijan kehitysportfolioon kuuluu yhteensä 3000 MW:n edestä maatuulivoimahankkeita ja 5300 MW:n edestä merituulivoimahankkeita. Hakija pitää Itämeren aluetta yhtenä Pohjois-Euroopan lupaavimmista suurimittaisen uuden tuulivoimatuotannon kannalta. Hakijalla on kokemusta kelluvista ja merenpohjaan kiinnitetyistä merituulivoimahankkeista Ruotsin aluevesillä.

Tutkimusalueet

Tutkimukset koskevat tutkimusalueita 1 ja 2, Hugin ja Munin, jotka sijaitsevat Selkämeren keskiosassa ja joiden kokonaispinta-ala on 674 km². Huginin pinta-ala on 309 km² ja se sijaitsee Närpiön ja Kristiinankaupungin länsipuolella. Huginin tutkimusalueen etäisyys rantaan on lyhimmillään 25 kilometriä, alustavan batymetrisen kartoituksen perusteella meren syvyys alueella on 65–85 metriä. Muninin pinta-ala on 365 km² ja se sijaitsee Huginin tutkimusalueen länsipuolella kauempana Selkämerellä, kahden alueen välissä on karttaan merkitty merenkulkuväylä. Muninin tutkimusalueen etäisyys rantaan on lyhimmillään 47 kilometriä, alustavan batymetrisen kartoituksen perusteella meren syvyys alueella on 80–110 metriä.

Alueiden valinta perustuu hakijan alustavaan Suomen talousvyöhykkeen arviointiin sekä Suomen talousvyöhykkeen ja yleisemmin Itämeren alueen toimintojen, rajoitteiden ja intressien huolelliseen kartoitukseen. Huginin tutkimusalueen alustavaksi tuulivoimapotentiaaliksi on arvioitu 50–70 tuulivoimalaa ja Muninin alueen osalta 60–90 tuulivoimalaa. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeudeksi (merenpinnasta turbiinin ylimmän lavan päähän) arvioidaan tällä hetkellä enintään 360 metriä.

Tutkimuksen tavoitteet, laajuus ja menetelmät

Tutkimusten tarkoituksena on tehdä geofysikaalisia, geoteknisiä ja meriympäristöä koskevia merenpohjatutkimuksia, joiden avulla selvitetään merituulivoiman kehittämispotentiaalia. Tutkimukset muodostavat perustan hankekehityksen jatkamiselle tutkimusalueiden sisältä valikoiduilla tarkemmilla alueilla. Tutkimusten jälkeen hankkeiden kehittämistä jatketaan edelleen lainsäädännön ja tieteellisten käytäntöjen mukaisilla tarkemmilla tutkimuksilla sekä parhaiden käytäntöjen mukaisesti. Tutkimuksista saatavia tietoja hyödynnetään muun muassa ympäristövaikutusten arvioinneissa ja myöhemmissä luvitusprosesseissa.

Geofysikaaliset tutkimukset ovat alustavia tutkimuksia, joiden avulla muodostetaan kokonaiskuva merenpohjan ja meren tilanteesta. Myöhemmin tehtävät meriympäristöä koskevat ja geotekniset tutkimukset perustuvat tähän tutkimukseen. Tutkimuksessa käytetään MBES-, backscatter-, SSS-, MAG-, SBP- ja 2D UHRS -menetelmiä. Tutkimuksissa karotetaan syvyyksiä ja merenpohjan tilannetta, kuten sedimenttityyppejä, kallio-olosuhteita, merenpohjan ja sen kerrosten morfologiaa sekä ihmislähtöisiä ominaisuuksia, kuten uponneita aluksia, räjähtämättömiä ammuksia sekä kulttuuriperintökohteita. Tutkimuksissa käytettäviä laitteita ei ole vielä valittu kaikilta osin ja yksityiskohtaista tutkimusohjelmaa ollaan laatimassa.

Geotekniset tutkimukset perustuvat aiempien geofysikaalisten tutkimusten tuloksiin. Niitä tehdään paremmin soveltuviksi tunnistetuilla alueilla. Näissä tutkimuksissa kootaan syvällisempää tietoa merenpohjan kantavuusominaisuuksista, sedimenttiprofiileista sekä mahdollisesta pilaantumisesta. Tutkimuksessa käytetään CPT-, Vibrocore- ja Thermal in situ -menetelmiä. Tutkimusten tavoitteena on tunnistaa tarkemmin merenpohjan alueet ja sijainnit, jotka soveltuvat tuulivoimaloiden sijoittamiselle. Geoteknisten tutkimusten tarkat alueet tarkentuvat geofysikaalisten tutkimusten jälkeen ja näihin liittyvät tiedot tullaan esittämään tarkemmassa tutkimusohjelmassa.

Ympäristötutkimuksilla selvitetään merenpohjan päällä ja merenpohjassa eläviä eliöitä, tärkeitä merielinympäristöjä, sedimentin raekokoa ja pilaantumista aiheuttavia aineita. Tutkimuksessa käytetään video- ja näytteenottomenetelmiä. Ympäristötutkimusten tarkat alueet ja tutkimuslaitteet tarkentuvat geofysikaalisten tutkimusten jälkeen.

Tutkimuksen ympäristövaikutukset

Geofysikaalisissa, geoteknisissä ja ympäristötutkimusten toteuttamisessa otetaan huomioon keskeiset ympäristönäkökohdat, jotka liittyvät tutkimuslaitteiden käyttöön sekä niiden vaikutukseen merielämään ja merialueiden luonnonvaroihin. Huomioitavia seikkoja ovat esimerkiksi sedimentin leviäminen merenalaisen kauko-ohjattavan laitteen käytön vuoksi, puristinkairauksen fyysinen vaikutus merenpohjaan, merenalaisen melun vaikutukset kalakantoihin ja merinisäkkäisiin, alusten käytön ja navigoinnin vaikutukset paikalliseen linustoon sekä vaikutukset kalastukseen, meriliikenteeseen ja tekniseen infrastruktuuriin.

Mahdollisina vaikutuksina merielinympäristöihin, kasvistoon, eläimistöön ja suojeltuihin alueisiin on todettu tietyillä taajuusalueilla tehtävien seismisten tutkimusten vaikutukset merielämään, etenkin kalakantoihin. Tutkimusten vaikutukset kutualueisiin otetaan huomioon ja seismisissä laitteissa hyödynnetään myös asteittaiseen käynnistykseen liittyviä suojatoimia. Lähetystehon asteittaisen nostamisen on osoitettu vähentävän merielämään kohdistuvia vaikutuksia.

Mahdollisina vaikutuksina merinisäkkäisiin on todettu, että vedenalainen melu vaurioittaa

merinisäkkäitä, erityisesti äärimmäisen uhanalaiseksi luokiteltua Itämeren pyöriäispopulaatiota. MBES- ja SSS-tutkimukset käyttävät pyöriäisen kuuloalueen yläpuolella olevia taajuusarvoja. SBP- ja 2D UHRS –tutkimukset tehdään suositusten mukaisesti asteittain aloittamalla ja passiivista tarkkailua hyödyntämällä, mikä pienentää riskin merinisäkkäiden kuulon pysyvistä vaurioitumisesta mitättömäksi.

Mahdollisina vaikutuksina lintuihin ja lepakoihin on todettu, että vaikutukset ovat verrattavissa alueen tavanomaisen alusliikenteen vaikutuksiin ja törmäysriski on samaa luokkaa kuin riski törmätä alueella toimiviin kaupallisiin aluksiin.

Mahdollisina vaikutuksina kalastukseen, merenkulkuun ja tekniseen infrastruktuuriin on todettu, että tutkimukseen liittyy tutkimusalusten liikkumista tutkimusalueilla, alukset noudattavat kaikkia meriteiden sääntöjä. Tutkimusalueet sijaitsevat pääasiassa merenkuljetusreittien ulkopuolella, mutta tutkimustoiminnot koordinoidaan lähistön meriliikenteen kanssa. Tutkimusalueiden kalastamista kartoitetaan etukäteen ja potentiaaliset haittavaikutukset minimoidaan asianmukaisin menetelmin. Kaapeli ja muu tekninen infrastruktuuri on huomioitu tutkimusten suunnittelussa ja huomioidaan edelleen tutkimusten toteuttamisessa.

Tutkimuksen ajankohta, aikataulu ja raportointi

Tutkimukset on suunniteltu aloitettavan vuoden 2024 jälkipuoliskolla. Geofysikaalisten tutkimusten odotetaan kestävän 4 kuukautta ja geoteknisten tutkimusten 6 kuukautta. SBP- ja 2D UHRS -menetelmien käytön ajankohtaa rajoitetaan, jos tutkimukset vaikuttavat tärkeisiin kalojen kutualueisiin. Sääolosuhteet vaikuttavat tutkimusten toteuttamiseen ja ajankohtiin. Muiden toimijoiden ja lähialueilla tehtävien toimintojen yhteisvaikutukset otetaan huomioon. Hakemuksessa esitetyn aikataulun tarkoituksena on varmistaa, että koko tutkimusohjelma pystytään toteuttamaan.

Hakija on esittänyt viitteellisen aikajanan hankekehityksen vaiheista. Hakija ymmärtää, että tällä hetkellä soveltuvat lupamenettelyt saattavat muuttua esimerkiksi talousvyöhykkeellä toteutettavaa merituulivoimaa koskevan lainsäädäntöhankkeen ja toimivaltaisten viranomaisten uusien ohjeiden seurauksena.

Hakija ehdottaa, että yksityiskohtainen tutkimussuunnitelma toimitetaan viimeistään 1 kuukautta ennen varsinaisten tutkimusten aloittamista. Hakija ehdottaa, että yksityiskohtainen tutkimusohjelma ja muu tiedotus viranomaisille voidaan toimittaa englanninkielisenä.

Välitön täytäntöönpano

Hakija on esittänyt useita perusteluita välittömän täytäntöönpanon myöntämiseksi. Hakija on todennut, että lupa välittömään täytäntöönpanoon on myönnetty useiden talousvyöhykkeellä sijaitsevien suostumushakemusten kohdalla. Hakija on huomauttanut, että tutkimuksia varten hankitaan ulkopuolisilta erikoislaitteita ja niiden käyttö on tarkoituksenmukaista aloittaa heti laitteisiin liittyvän kilpailutuksen jälkeen laitteiden ollessa varattuna hakijan käyttöä varten. Hakija on ehdottanut ensimmäisten tutkimusten aloittamista jo vuoden 2024 aikana, jolloin välitön täytäntöönpanokelpoisuus on hakijalle erittäin tärkeä asia. Hakijan mukaan tutkimusten tekemistä ei voida yleisen edun vuoksi lykätä, koska merituulivoiman kehittämisellä on tärkeä rooli Suomen ja EU:n ilmasto- ja energiatavoitteiden saavuttamisessa sekä merituulivoimahankkeet hyödyttävät Suomea monin tavoin muun muassa tuomalla Suomeen lisää investointeja, työpaikkoja, osaamista ja verotuloja. Hakija on todennut, että tutkimuksista ei jää ympäristöön tai merenpohjaan mitään pysyviä tai

tilapäisiä jälkiä ja tutkimus suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä toimivaltaisten viranomaisten kanssa ja näiden antamien ohjeiden mukaisesti. Välittömällä täytäntöönpanolla ei ole negatiivisia vaikutuksia yksityisten tai julkisten tahojen oikeuksiin.

LAUSUNNOT

Lupaviranomainen on pyytänyt hakemusta koskien lausuntoja puolustusministeriöltä, ulkoministeriöltä, ympäristöministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, sisäministeriöltä, Rajavartiolaitokselta, Geologian tutkimuskeskus GTK:lta, Luonnonvarakeskus LUKE:lta, Suomen ympäristökeskus SYKE:ltä Liikenne- ja viestintävirasto Traficomilta, Väylävirastolta, Museovirastolta, Energiavirastolta, Varsinais-Suomen ELY-keskukselta (ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue ja kalatalousviranomainen), Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselta (ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualue), Pohjanmaan liitolta, Satakuntaliitolta, Eolus Finland Oy:ltä, Suomen Hyötytuuli Oy:ltä ja Ørsted Wind Power A/S:lta. Lisäksi hakija on pyytänyt lausunnon Pääesikunnalta.

Viranomaisten lausunnot

Puolustusministeriö on todennut, että ministeriöllä ei ole lausuttavaa, mutta yhtyy Pääesikunnan lausuntoon.

Ulkoministeriö on todennut, että haettu tutkimusalue vaikuttaa osittain päällekkäiseltä ainakin yhden toisen voimassa olevan tutkimusalueen kanssa. Ministeriön mukaan Munin-alue sijaitsee selkeästi talousvyöhykkeellä, mutta Hugin-alue olisi 10-20 metriä aluevesien puolella. Haettu voimassaoloaika on todettu pitkähköksi verrattuna muihin tähän mennessä myönnettyihin merituulivoiman tutkimuslupiin talousvyöhykkeellä. Ministeriö ei näe oman toimialansa osalta estettä valtioneuvoston suostumuksen antamiselle. Ministeriö on huomauttanut, että Suomen aluemerren peruspisteet päivitetään vuoden 2025 aikana ja vaikka peruspisteiden ja siten aluemerren ulkorajan muutosten ei odoteta olevan suuria, tarkistus tulisi kuitenkin ottaa huomioon tutkimustoiminnassa ja mahdollisen merituulipuiston sijaintia arvioitaessa. Ministeriö korostaa, että välittömän täytäntöönpanon määrittämisen tulee perustua hallintoprosessilaissa lueteltuihin perusteisiin ja yksittäistapaukselliseen harkintaan riippumatta siitä, että välittömästä täytäntöönpanosta on määrätty useita kertoja.

Ympäristöministeriö on todennut, että hakijan tulisi perehtyä lupahakemuksessa lueteltujen tutkimusmenetelmien potentiaalisiin haittoihin ja näiden seurantaan tutkimuksen aikana ja tarvittaessa toimimaan varovaisuusperiaatteen mukaisesti. Ministeriön näkemyksen mukaan päätöksen välittömään täytäntöönpanoon säädetyt edellytykset eivät täyty. On mahdollista, että haetulla tutkimusalueella tai sen läheisyydessä on muun toimijan lupa tutkimuksille ja alueella saatetaan tehdä myös viranomaisten toimesta tutkimustoimintaa, jolloin tutkimuksissa on huomioitava alueen muut käyttäjät ja varmistettava ettei tutkimuksista aiheudu muille toimijoille haittaa tai vaaraa. Tutkimusmenetelmien osalta ministeriö on huomauttanut, että akustiset menetelmät saattavat aiheuttaa paineita meriympäristön eliöstölle, muiden menetelmien vaikutukset meriympäristöön jäävät todennäköisesti pieniksi. Ministeriön mukaan hakemuksesta puuttuvat menetelmät, joilla voitaisiin tutkia alueella kulkevia kaloja, lintuja ja lepakoita. Tutkimusalueen sijainnin vaikutus muuttaviin lintuihin tulisi huomioida. Ministeriö on antanut huomioita merinisäkkäiden ja merenpohjan eliöstön huomiointiin sekä vaikutusten lieventämiseen erityisesti akustisia menetelmiä käytettäessä. Ministeriö huomauttaa merialue-

suunnitelmasta, hakemuksessa ei käy ilmi miten hyvin merialuesuunnitelma on huomioitu tutkimusalueen valinnassa, vaikka suunnitelma on ilmoitettu yhtenä lähteenä alueen valinnalle, haetut alueet eivät sijaitse merialuesuunnitelman mukaisilla merienergian tuotantoon potentiaalisilla alueilla. Ministeriön mukaan merituulivoimarakentaminen tulisi ensisijaisesti suunnata merialuesuunnitelmassa osoitetuille energiatuotannon potentiaalisille alueille. Ministeriö on antanut huomioita kalastuksen ja merituulivoiman yhteensovittamisesta sekä todennut, että haettavat tutkimusalueet sijoittuvat merkittävältä osin merialuesuunnitelmassa kalastukseen osoitetuille alueille. Ministeriö on huomauttanut tutkimusalueen läheisellä rannikkoseudulla olevista merkittävistä vedenalaisista luontoarvoista, jotka tulisi huomioida varhaisessa vaiheessa merellisiä sähkönsiirron ratkaisuja suunniteltaessa. Ministeriö toivoo, että hakija jakaa tutkimustietojaan ympäristöviranomaisten kanssa, koska tietopohja talousvyöhykkeeltä on edelleen puutteellinen. Johtopäätöksenä ministeriö puoltaa tutkimusluvan myöntämistä kuitenkin edellä selostettu huomioiden.

Liikenne- ja viestintäministeriö on todennut, että merituulivoimaloita suunniteltaessa on olennaisen tärkeää huomioida niiden vaikutukset meri- ja lentoliikenteelle. Turvallinen ja sujuva merenkulku on varmistettava ympäri vuorokauden. Merituulivoimaloiden suunnittelussa tulee huomioida väylien esteetön käyttö, merituulivoimalat voivat muuttaa liikennöintialueita ja -reittejä, pidentää matka-aikoja sekä lisätä alusten päästöjä polttoaineen kulutuksen kasvaessa. Lisäksi on huomioitava jäänmurron ja talviolosuhteiden erityispiirteet. Merenkulun lisäksi merituulivoimahankkeilla voi olla merkittäviäkin vaikutuksia lentoliikenteelle ja lennonvarmistukselle, jonka vaikutusten arvioinnissa merkittävää on merituulivoimaloiden sijainti, voimaloiden korkeus ja voimaloiden mahdollinen sijoittuminen lentoreiteille. Merituulivoimalla on vaikutuksia viestintäverkoille ja tutkajärjestelmille, joten suunnittelussa on pyrittävä sijoittamaan tuulivoimalat siten, että häiriöitä radiojärjestelmille ei aiheudu tai että ne ovat poistettavissa. Tuulivoimaloiden sijainti tulisi ohjata maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa merialuesuunnittelun menettelyissä sellaisille alueille, jossa ne eivät haittaa merenkulkua ja radiotaajuuksien tehokasta käyttöä. Valtioneuvoston suostumuspäätökseen tulisi kirjata selkeästi ehdoksi merenkulun ja ilmailun käyttämien liikennöintireittien sekä turvallisen ja sujuvan merenkulun ja ilmailun huomioiminen ja varmistaminen alueen jatkosuunnitelmissa. Muilta osin ministeriö viittaa Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin lausuntoon.

Maa- ja metsätalousministeriö on todennut, että valtioneuvosto on 23.11.2023 tehnyt periaatepäätöksen huutokauppamenettelyn aloittamisesta viiden Suomen läntisillä aluevesillä sijaitsevan merituulivoimahankkeen osalta. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriössä on valmisteltu uutta lainsäädäntöä koskien merituulivoiman rakentamista Suomen talousvyöhykkeelle. Ministeriö ilmaisee huolensa siitä, että Suomeen on syntymässä kahden erillisen ja erilaisen merituulivoimamarkkinan tilanne. Alueiden sijoittelu tulisi ratkaista uudessa talousvyöhykkeen merituulivoimaa koskevassa laissa eikä niin, että toimijat saavat itse paaluttaa alueita hakiessaan tutkimuslupaa. Alueiden sijoittelu tulisi ensin päättää kansallinen etu huomioiden ennen kuin tutkimuslupia myönnetään talousvyöhykkeelle. Ministeriö esittää, että hakijalle ei myönnettäisi tutkimuslupaa ennen kuin tilanne Suomea ympäröivien vesialueiden osalta on kaikkiaan juridisesti selkeä, kansallinen etu merituulivoima-asioissa on varmistettu ja hakijoita pystytään näin kohtelemaan myös lupa-asioissa yhdenvertaisesti.

Sisäministeriö (Rajavartiolaitoksen esikunta) on todennut, että tutkimuksien aikana on kiinnitettävä erityistä huomiota merenkulun turvallisuuteen ja alueen alusliikenteeseen, vaikka alueet sijaitsevatkin etelä-pohjoissuuntaisen alusliikenteen käyttämien reittien

sivussa. Tutkimuksen aikana tulisi huolehtia asianmukaisista ilmoituksista viranomaisille, lupaehdoissa tulisi velvoittaa tutkimusta suorittavaa alusta ilmoittamaan Länsi-Suomen merivartioston johtokeskukseen aina tutkimustoiminnan alkaessa ja päättyessä. Tutkimusluvassa tulisi varmistaa, että Rajavartiolaitoksella on valvontaviranomaisena tarvittaessa mahdollisuus asettaa tutkimusta tekeväälle alukselle oma edustajansa sekä pääsy tutkimuksessa syntyneeseen taltioituun materiaaliin.

Pääesikunta on todennut, että suunniteltu tuulivoimala-alue ei arvioiden perusteella merkittävästi vaikuta Puolustusvoimien toimintaan. Puolustusvoimat eivät vastusta tuulivoiman rakentamista esitetyille tutkimusalueille.

Geologian tutkimuskeskus GTK on todennut, että tutkimusluvan myöntämiselle ei ole esteitä ja puoltaa tutkimusluvan myöntämistä. Virasto on huomauttanut, että mahdolliset merituulivoimapuistot infrastruktuureineen tulisi rajoittaa talousvyöhykkeen myöhempää käyttöä mahdollisimman vähän ja puistojen peittämät alueet tulisi minimoida, jotta myös muu merellinen toiminta ja merenpohjan luonnonvarojen hyödyntäminen olisi jatkossa mahdollisimman laajasti mahdollista. Hankkeen suunnitteluun ja rakentamiseen liittyvä geologinen, geotekninen ja geokemiallinen selvitysaineisto tulisi olla vapaasti saatavilla.

Luonnonvarakeskus LUKE on todennut, että virastolla ei ole lausuttavaa asiasta.

Suomen ympäristökeskus SYKE on todennut, että viraston koordinoimassa vedenalaisen meriluonnon inventoinnin VELMU-ohjelmassa ei ole havaintoja esitetyiltä tutkimusalueilta, mutta havaintojen puuttuminen ei kuitenkaan merkitse, ettei tutkimusalueilla olisi pohjaeläimiä tai -kasveja. VELMUn havainnot sijoittuvat rannikon läheisyyteen ja matalikoille ja havainnot tulisi huomioida erityisesti kaapelilinjojen vedossa rannikolle. Virtasen ym. (2022) julkaisussa on esitetty merituulivoimalle sopivia alueita huomioiden tutkimuksessa mukana olleet muuttujat sekä ihmistoiminnalle haitalliset tekijät, esitetyt tutkimusalueet sijoittuvat alueelle, missä esitutkimuksella ja merituulivoimalla ei pitäisi olla suuria haitallisia vaikutuksia ympäristölle tai ihmistoiminnalle. Virtasen ym. (2022) tutkimuksessa biodiversiteetin kannalta merkittävät alueet sijoittuvat rannikolle, mikä on huomioitava kaapelinedoissa. Kaapelinedoissa on tärkeää huomioida myös lausunnossa todetut Ei-EMMA-alueet, EMMA-alueet ja suojelualueet. Yksittäisenä lajina on lähemmin tarkasteltu sinisimpukkaa, josta ei ole havaintoja suunnitelluilta tutkimusalueilta, kuitenkin nämä on jälleen syytä huomioida kaapelinedossa. Seuranta-asetat on huomioitava hankkeessa ja tutkimusten aineistot olisi tärkeää saada avoimesti saataville. Virasto on antanut lisäksi huomioita biologisten ja vedenlaatututkimusten laajuudesta ja edustavuudesta sekä virtaustutkimusten ja -mallinnusten tärkeydestä.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom on todennut, että hankkeen vaatimista ilmoituksista ja mahdollisista liikennejärjestelyistä on hakijan sovittava hyvissä ajoin ennen tutkimustöiden aloittamista Traficomin, Väyläviraston, Rajavartiolaitoksen ja Fintrafficin meriliikenteenohjauksen kesken. Virasto ei näe oman toiminnan näkökulmasta estettä tutkimusluvan myöntämiselle, mutta tutkimusluvassa tulisi selkeästi tuoda esille esitettyjen merituulivoima-alueiden aluerajausmuutoksiin varautuminen hankkeen jatko-suunnittelussa turvallisen ja sujuvan merenkulun varmistamiseksi huomioiden erityisesti merenkulun liikennöintialueiden ja merituulivoima-alueiden välille tarvittavat suojaetäisyydet. Riittävän leveitä liikennöintialueita sekä etäisyyksiä eri merituulivoima-alueiden välillä tarvitaan merenkulun turvallisuuden ylläpidon ohella myös talvimerenkulun operatiivisiin tarpeisiin. Tuulivoima-alueiden ja yksittäisten rakenteiden paikka-

suunnittelussa tulee huomioida tutkan käyttö pääasiallisena navigointi- ja törmäykseenestovälineenä ja sen keskeinen merkitys talvimerenkulussa sekä liikenteenohjauksessa. Tuulivoimalat voivat aiheuttaa merenkulun tutkille joko varjostus- tai heijastusvaikutuksia pahimmillaan vaikeuttaen tutkasignaalien tulkintaa. Tuulivoimalat voivat vaikuttaa myös alusten satelliittipaikannukseen. Hankkeen jatkosuunnittelussa on tärkeää huomioida tuulivoimaloiden mahdolliset vaikutukset merenkulun sekä rannikkoalueiden radiojärjestelmiin ja -taajuuksiin sekä matkaviestinverkkojen kentänvoimakkuuteen ja signaalin laatuun. Pienilläkin muutoksilla tuulivoimaloiden sijoittelussa voi olla ratkaiseva merkitys alueen radiojärjestelmien toimintaan. Tuulivoimaloiden vaikutukset merenkulkuun, tutkiin ja radionavigointilaitteisiin on tutkittava jatkosuunnittelussa erillisellä selvityksellä, jonka sisällöstä on sovittava yhteistyössä Traficom ja Väyläviraston kanssa.

Väylävirasto on todennut, että merituulivoimapuistot voivat vaikuttaa mm. merenkulun tutkajärjestelmiin sekä merenkulun turvallisuuteen. Tuulivoimalat voivat merenkulun läheisyydessä aiheuttaa haittaa alusten tutkajärjestelmille ja meriliikenteen ohjauksen tutkavalvonnalle, tai aiheuttaa vaaraa merenkulun ja väylien käytön turvallisuudelle tai haitata merenkulun toimintaedellytyksiä etenkin jääpeitteisenä aikana. Hankealueiden yhteisvaikutukset merenkululle tulisi huomioida. Virasto on todennut merenkulun alueiden ja tuulivoima-alueiden väliin tarvittavasta suojaetäisyydestä samaan tapaan kuin Liikenne- ja viestintävirasto Traficom lausunnossaan. Suojaetäisyyksien leveyteen vaikuttaa myös talvimerenkulun operatiiviset tarpeet, jäänmurron ja talvimerenkulun tarvitsemat tilavaraukset tulee selvittää yhteistyössä Väyläviraston kanssa. Merituulivoimapuistoilla voi olla merkittäviä hankealueen ulkopuolelle suuntautuvia vaikutuksia talvimerenkulkujärjestelmään. Väylävirasto viittaa Traficom lausuntoon koskien vaikutuksista rannikko- ja alusten tutkiin, merialueiden sähköisen viestinnän palveluihin ja radiojärjestelmiin. Viraston puolelta tutkimuksen suorittamiselle alueella ei ole estettä, mutta hankekehittäjän on varauduttava alueen rajauksen muutoksiin verrattuna tutkimusalueeseen.

Museovirasto on todennut, että virasto ei näe estettä hakemuksen mukaisille merenpohjan tutkimuksille. Talousvyöhykkeellä ei sovelleta muinaismuistolakia, mutta merioikeusyleissopimuksen 303 artiklan perusteella vedenalaisen kulttuuriperinnön suojele tulisi turvata myös talousvyöhykkeellä. Hakijan tulisi ilmoittaa mahdolliset tutkimusten aikana havaitut vanhat hylkylöydöt Museovirastolle. Hankkeen jatkosuunnittelussa on varauduttava selvittämään vaikutuksia vedenalaiseen kulttuuriperintöön.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen on todennut, että tutkittava alue on osittain päällekkäin merkittävän troolikalastusalueen kanssa. Alueella sijaitsee kiinteitä troolikäytäviä ja niiden osia, joita on todennäköisesti mahdotonta siirtää. Merkittävien troolialueiden menetys voi aiheuttaa kotimaisen kalateollisuuden laaja-alaisen romahduksen sekä merkittävän huoltovarmuustekijän pysyvän menetyksen. Merialue-suunnitelmassa tutkittavat alueet on osittain merkitty tärkeäksi troolausalueeksi, tuulivoima-aluemerkintää alueella ei ole. Kalatalousviranomaisen mukaan alueelle on vain rajoitetusti mahdollista perustaa tuulivoimatuotantoa ja merikaapeleita. Viranomaisen huomauttaa valmisteilla olevasta talousvyöhykkeen merituulivoimalaista ja koska suunnitelmat voivat mahdollisesti vaikuttaa uuden lakipaketin mukaiseen aluevalintaan ja tutkimukset voivat häiritä kalastusta, hakemus pyydetään hylkäämään. Myös vastaavat hakemukset tulisi lähtökohtaisesti hylätä, kunnes uudet lait astuvat voimaan. Kalastusviranomaisen on esittänyt päätökseen laitettavaksi kalastuksen häiritsemiskieltoon, merenpohjan saasteiden liikkeellelähdon välttämiseen ja suostumuksen voimassaoloajan rajoittamiseen liittyviä ehtoja, mikäli suostumus annetaan.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualue on todennut, että tietopohja Selkämeren talousvyöhykkeen luonnosta ja ympäristöstä on edelleen hyvin puutteellista ja on tärkeää, että näitä asioita tutkitaan huolellisesti tuulivoimahankkeessa. Tutkimustoiminta on esitetty hakemuksessa hyvin suppeasti, yleisesti tutkimushanke on toteutettava varovaisuusperiaatetta noudattaen ja ottaen erityisesti huomioon merialueen ja rannikkovesialueen herkkyys. Hakijan on ryhdyttävä kaikkiin mahdollisiin toimiin tutkimushankkeesta mahdollisesti aiheutuvien ympäristövaikutusten ehkäisemiseksi ja minimoimiseksi. Hakijan pitää perehtyä mahdollisten tutkimusmenetelmien potentiaalisiin haittoihin ja näiden seurantaan tutkimuksen aikana ja sitoutua toimimaan varovaisuusperiaatteen mukaisesti. Seisminen tutkimus aiheuttaa vedenalaista melua, joka saattaa aiheuttaa pysyviä vaurioita eliöstölle, eikä hakemuksessa esitetty asteittainen käynnistys ole riittävä toimi suojaamaan kutualueita. Hakemuksessa ei eritellä kuinka varmistetaan, että tutkimus ei sijoitu tärkeille kutualueille, tutkimus tulisi ajoittaa kalan kudun kannalta kriittisen ajankohdan ulkopuolelle. Tutkimuksen suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen ympäristönäkökohdat, erityisesti meriympäristön ja merenalaisen luonnon monimuotoisuus sekä alueen erityispiirteet. Esimerkiksi merenpohjien haittallisten aineiden ja ravinteiden vapautuminen tulisi minimoida, vieraslajien leviämistä ja roskaantumista tulisi ehkäistä, samentumista ja melun leviämistä tulisi minimoida ja merenpohjalle ei saisi aiheuttaa pohjaekosysteemiä vahingoittavaa fyysistä häiriötä. Suostumuksen harkinnassa tulisi huomioida riski useiden merituulivoimahankkeiden mahdollisista yhteisvaikutuksista meriluonnolle.

Satakuntaliitto on todennut, että asiassa tulisi huomioida vuonna 2020 hyväksytty Suomen merialuesuunnitelma 2030, jossa on tunnistettu mm. merituulivoiman kehittämiseksi potentiaalisia alueita, kalastukselle tärkeitä alueita, merenkulun alueita, matkailulle ja virkistykselle tärkeitä alueita, vedenalaisia luontoarvoja, tärkeimpiä satamia ja merikaapeleita. Merialuesuunnitelma ei ole oikeusvaikutteinen. Merituulivoimahankkeiden suunnittelun koordinoitintarve on ilmeinen koko Pohjanlahdella. Hakemuksen kappaleessa yhdeksän on käsitelty vaikutuksia hankealueen elinkeinoihin ja luontoon, ja liiton näkemyksen mukaan tunnistetut vaikutukset ovat keskeisiä ja esitetyt välttämiskeinot tärkeitä aiheutettavien haittojen minimoimiseksi. Alueella on paljon juuri kalastukseen ja meriliikenteeseen liittyvää toimintaa. Selkämeren kansallispuiston erityispiirteet tulee huomioida jo tutkimuslupavaiheessa ja arvioida onko hankkeen suunnitellut rakentamistoimet toteuttamiskelpoisia kansallispuiston arvojen ja perustamistarkoituksen näkökulmasta.

Hakijan vastine

Puolustusministeriön lausuntoon hakijalla ei ole huomautettavaa.

Ulkoministeriön lausuntoon hakija on vastannut, että haettu voimassaoloaika on linjassa työ- ja elinkeinoministeriöstä saadun ohjeistuksen kanssa. Hakijan käsityksen mukaan suostumuksia on myönnetty viiden vuoden voimassaololla. Hakija huomioi tarvittaessa alumeren ulkorajojen muutokset tutkimustoiminnassa sekä mahdollisten merituulivoimapuistojen sijaintia arvioitaessa.

Ympäristöministeriön lausuntoon hakija on vastannut, että tutkimusmenetelmien potentiaalisiin haittoihin ja näiden seurantaan tutkimuksen aikana on perehdytty. Muun muassa merinisäkkäisiin mahdollisesti vaikuttavat tutkimukset suunnitellaan ja toteutetaan alan parhaiden saatavilla olevien asiantuntijoiden kanssa. Hakija toimii tutkimusten aikana varovaisuusperiaatteen mukaisesti. Välittömän täytäntöönpanon osalta hakijan

mukaan asiaa on perusteltu ministeriön lausunnossa mainittua laajemmin ja muut hankekehittäjät ovat perustelleet välitöntä täytäntöönpanoa vastaavalla tavalla. Hakija huomioi muut toimijat tutkimusalueilla sekä ministeriön mainitsemat seikat tarvittavalla tavalla, tutkimukset ovat alustavia eikä niiden alaan kuulu kaikki suunnitellut ja vaadittavat tutkimukset, selvitykset ja arviot. Merialuesuunnitelmaan merkityt alueet eivät ole kooltaan ja/tai määrältään riittäviä, minkä vuoksi merituulivoiman kehittämiseen liittyvät tutkimukset suuntautuvat myös muille merituulivoiman kannalta potentiaalisiksi tunnistetuille alueille.

Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntoon hakija on vastannut, että lausunnossa nostetut näkökohdat huomioidaan asianmukaisesti ja tarvittaessa hankekehityksessä. Hakija huomioi merenkulun ja ilmailun käyttämisen liikennöintireittinä sekä turvallisen ja sujuvan merenkulun myös tutkimuksia suorittaessaan. Aihepiiriä on kommentoitu myös Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille ja Väylävirastolle annetuissa vastineissa.

Maa- ja metsätalousministeriön lausuntoon hakija on vastannut, että suostumukset tutkimusten suorittamiseen eivät ole antaneet tutkimusten suorittajalle yksinoikeutta alueeseen vaan päällekkäisiä suostumuksia on myönnetty useille eri alueille. Hakija tiedottaa, etteivät kaikki suunnitellut merituulivoimahankkeet tule toteutumaan ja yksinoikeus tiettyyn alueeseen tulee määräytymään uuden lain mukaisen kilpailutuksen perusteella. Uuden lain voimaan astuessa nykyisen lain mukaisia suostumuksia ei tulla enää myöntämään merituulivoimahankkeille siltä osin kuin asiasta säädetään uudessa laissa. Hakijan käsityksen mukaan kahden mallin järjestelmää ei ole syntymässä, ja talousvyöhykkeen merituulivoimalainsäädäntöhankkeessa on kiinnitetty huomiota myös aluevesien ja talousvyöhykkeen prosessien harmonisointiin. Hakija katsoo tutkimusten suorittamisen olevan yleisen edun mukaista muun muassa tulevien kilpailutusten järjestämisen kannalta. Hakija on ymmärtänyt, että tutkimukset kilpailutettavalla alueella voivat antaa kilpailutukseen osallistuvalla lisäpisteitä tarjouksia arvosteltaessa, joskin asiaan liittyvä asetus on vasta valmistelussa. Mikäli tutkimusten suorittamisesta on etua kilpailutuksessa, ei hakijan näkemyksen mukaan olisi yhdenvertaista, jos hakemus hylättäisiin ennen uuden lain voimaantuloa pelkästään sillä perusteella, että vastaavia tutkimuslupia ei enää jatkossa myönnettäisi ilman kilpailutuksen voittamista.

Sisäministeriön (Rajavartiolaitoksen esikunta) lausuntoon hakija on vastannut, että hakija huomioi lausunnossa esitetyt asiat asianmukaisesti tutkimusten aikana.

Pääesikunnan lausuntoon hakijalla ei ole huomautettavaa.

Geologian tutkimuskeskus GTK:n lausuntoon hakija on vastannut, että hakija huomioi lausunnossa esitetyt seikat tarvittaessa hankekehityksen relevanteissa vaiheissa. Hakija huomauttaa, että hakemuksen mukaiset tutkimukset eivät vielä rajoita talousvyöhykkeen käyttöä, vaan niiden avulla on tarkoitettu kartoittaa alueiden soveltuvuutta.

Luonnonvarakeskus LUKE:n lausuntoon hakijalla ei ole huomautettavaa.

Suomen ympäristökeskus SYKE:n lausuntoon hakija on vastannut, että hakija huomioi lausunnossa esittämät asiat tutkimuksissa sekä hankkeiden myöhemmissä vaiheissa tarvittavalla tavalla, mikäli hankkeet etenevät.

*Liikenne- ja viestintävirasto Traficom*in lausuntoon hakija on vastannut, että hakija huomioi hankkeiden kehityksessä turvallisen ja sujuvan merenkulun varmistamiseen liittyvät näkökohdat Traficomien ohjeiden mukaisesti. Hakija huomauttaa, että hakemus koskee vasta tutkimusten suorittamista. Hakija toteaa, että tutkimukset ovat alustavia eikä

niiden alaan kuulu kaikki suunnitellut ja vaadittavat tutkimukset, selvitykset ja arviot. Jos suostumus myönnetään, hakija on avoin tarvittaessa järjestämään kokouksen lausunnossa mainittujen viranomaistahojen kanssa ennen tutkimuksia ja hakija on tarvittaessa yhteydessä myös muihin osapuoliin asianmukaisesti.

Väyläviraston lausuntoon hakija on vastannut, että hakija huomioi lausunnossa mainitut näkökohdat. Hakija on muun muassa avoin tarvittaessa järjestämään kokouksen relevanttien viranomaistahojen kanssa ennen tutkimusten suorittamista, mikäli valtioneuvosto myöntää haetun suostumuksen.

Museoviraston lausuntoon hakija on vastannut, että hakija ilmoittaa tutkimusten aikana havaituista uusista vanhojen hylkyjen löydöistä. Hakijalla ei ole tiedossa vanhoja hylkylöytöjä tutkimusalueilla. Hakija varautuu tekemään lausunnon mukaiset selvitykset YVA-menettelyssä ja lupahakemuksia varten, mikäli hanke tai hankkeet etenevät.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen lausuntoon hakija on vastannut, että merialuesuunnitelma on luonteeltaan mahdollistava eikä eri toimintoja poisulkeva, minkä vuoksi alueen määrittäminen avomerikalastusalueeksi ei automaattisesti poissulje merituulivoiman sijoittamista samalle alueelle. Nyt haettu suostumus oikeuttaisi hakijan suorittamaan vain tutkimuksia alueella. Tutkimusalueella tapahtuvaa kalastamista kartoitetaan etukäteen ja potentiaaliset haittavaikutukset minimoidaan asianmukaisin menetelmin. Hakijan käsityksen mukaan suostumuksia on myönnetty myös muille avomerikalastusalueille ja merialuesuunnitelmaan merkityt merituulivoimalle potentiaaliset alueet eivät ole kooltaan ja/tai määrältään riittäviä, minkä vuoksi tutkimuksia suuntautuu myös muille alueille. Hakijan näkemyksen mukaan hakemusten mukaisten tutkimusten suorittaminen ei vaikuta uuden lain myötä kilpailutettavien alueiden valintaan negatiivisesti ainakaan muiden toimijoiden tutkimuksista poikkeavalla tavalla. Hakija katsoo tutkimusten suorittamisen olevan yleisen edun mukaista muun muassa tulevien kilpailutusten järjestämisen kannalta. Hakija on ymmärtänyt, että tutkimukset kilpailutettavalla alueella voivat antaa kilpailutukseen osallistuvalla lisäpisteitä tarjouksia arvosteltaessa, joskin asiaan liittyvä asetusta on vasta valmistelussa. Mikäli tutkimusten suorittamisesta on etua kilpailutuksessa, ei hakijan näkemyksen mukaan olisi yhdenvertaista, jos hakemus hylättäisiin ennen uuden lain voimaantuloa pelkästään sillä perusteella, että vastaavia tutkimuslupia ei enää jatkossa myönnettäisi ilman kilpailutuksen voittamista. Mikäli haetuilla tutkimusalueilla järjestettäisiin uuden lain mukainen kilpailutus ja hakija ei tätä voittaisi, ei hakijalla luonnollisesti olisi intressiä jatkaa alueella tutkimuksia voimassaoloajan pituudesta riippumatta. Jos voimassaoloaikaa päätetään rajoittaa, hakija esittää kalatalousviranomaisen esityksestä poiketen voimassaoloajan päättymään siihen, kun samalle alueelle tai sen osalle myönnetään toiselle toimijalle yksinoikeus uuden lain kilpailutuksen perusteella. Hakija pitää tärkeänä, että ehdot ja sen mukaiset oikeudet ovat selkeät ja yksitulkintaiset muun muassa suhteessa uuden lain mukaiseen järjestelmään.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueen lausuntoon hakija on vastannut, että tutkimukset suoritetaan varovaisuusperiaatetta noudattaen. Hakija on lisäksi perehtynyt mahdollisten tutkimusmenetelmien potentiaaliin haittoihin ja näiden seurantaan tutkimuksen aikana sekä käyttää tutkimuksissa tutkimusmenetelmät tuntevia toimijoita. Hakija huomioi tutkimuksissa ELY-keskuksen esiin nostamat näkökohdat.

Satakuntaliiton lausuntoon hakija on vastannut, että haettuihin tutkimuksiin ei liity tutkimusalueiden ulkopuolista tutkimustoimintaa. Hankkeen mahdollisesti edessä huomioidaan liiton mainitsemien rannikolle suuntautuvien sähkönsiirtoreittien kartoittamiseen vaaditut luvat ja oikeudet ja kyseisten tutkimusten suunnitelmissa ja toteutuksessa huomioidaan tarvittavalla tavalla merialuesuunnitelma sekä maakuntakaavojen merkinnät ja määräykset. Selkämeren kansallispuiston erityispiirteet huomioidaan tarvittavalla tavalla jo tutkimuslupavaiheessa sekä mahdollisissa hankkeen jatkovaiheissa.

SOVELLETTAVA LAINSÄÄDÄNTÖ

Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimus

Suomi on ratifioinut Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) merioikeusyleissopimuksen, joka on saatettu voimaan blankettilaililla (524/1996, SopS 49/1996) ja -asetuksella (525/1996, SopS 50/1996). Merioikeusyleissopimus on jaettu 17 osaan, joista V osa käsittelee talousvyöhykettä. Talousvyöhykkeellä tarkoitetaan aluemereren ja aavan meren välille sijoittuvaa merivyöhykettä, joka ylettyy merioikeusyleissopimuksen 57 artiklan mukaan enintään 200 meripeninkulman päähän aluemereren perusviivasta. Rantavaltiolla ei ole luonnostaan talousvyöhykettä, vaan sen olemassaolo perustuu rantavaltion erilliseen tahdonilmaisuuun. Talousvyöhykkeen rajat sellaisten valtioiden välillä, joiden rannikot sijaitsevat vastakkain tai vierekkäin, määritetään sopimuksella (74 artikla).

Suomen talousvyöhyke ei ole Suomen valtion aluetta, vaan kansainvälistä merialuetta, jonka osalta merioikeusyleissopimus määrittelee Suomen ja muiden valtioiden oikeudet. Talousvyöhyke kattaa sekä asianomaisen vesi- että merenpohja-alueen, ja sillä sovelletaan talousvyöhykettä koskevan merioikeusyleissopimuksen V osan lisäksi muun muassa VI osaan sisältyviä mannerjalustaa koskevia säännöksiä. Yleissopimuksen 56 artiklan mukaan rantavaltiolla on talousvyöhykkeellään täysivaltaiset oikeudet merenpohjan yläpuolisten vesien ja merenpohjan ja sen sisustan elollisten ja elottomien luonnonvarojen tutkimiseen, hyödyntämiseen, säilyttämiseen ja hoitamiseen sekä muuhun toimintaan, jonka tarkoituksena on vyöhykkeen taloudellinen hyödyntäminen ja tutkiminen.

Merioikeusyleissopimuksen 56 artiklan mukaan rantavaltiolla on lainkäyttövalta tekoosaarten, laitteiden ja rakennelmien rakentamisen ja käytön osalta, meritieteellisen tutkimuksen osalta ja meriympäristön suojelun ja säilyttämisen osalta. Rantavaltion oikeuksia talousvyöhykkeellä rajoittaa merioikeusyleissopimuksen 58 artikla, jonka mukaan kaikilla valtioilla on rantavaltion talousvyöhykkeellä merenkulun ja ylilennon vapaus, vapaus merenalaisten kaapeleiden ja putkistojen laskemiseen sekä vapaus kaikkeen muuhun näihin vapauksiin liittyvään kansainvälisessä oikeudessa hyväksytyyn merenkäyttöön.

Yleissopimuksen 58 artiklan 3 kappaleen mukaan valtioiden tulee ottaa asianmukaisesti huomioon rantavaltioiden oikeudet ja velvollisuudet sekä noudattaa niitä lakeja ja määräyksiä, jotka rantavaltio on hyväksynyt sopimuksen säännösten mukaisesti sekä muita kansainvälisen oikeuden sääntöjä sikäli, kun ne eivät ole ristiriidassa sopimuksen talousvyöhykettä koskevan osan kanssa. Kaikilla valtioilla on velvollisuus suojella ja säilyttää meriympäristöä yleissopimuksen 192 artiklan mukaan.

Laki Suomen talousvyöhykkeestä

Suomen osalta talousvyöhykettä sääntele 1.2.2005 voimaantullut laki Suomen talousvyöhykkeestä (1058/2004, jäljempänä talousvyöhykelaki). Talousvyöhykelain myötä

Suomelle perustettiin talousvyöhyke, joka korvasi Suomen kalastusvyöhykkeen ja manerjalustan. Lain yhteydessä säädettiin myös valtioneuvoston asetus Suomen talousvyöhykkeestä (1073/2004, jäljempänä talousvyöhykeasetus), jossa on määritelty talousvyöhykkeen ulkorajan sijainti sekä talousvyöhykehakemuksia ja -ilmoituksia koskevat sisältövaatimukset.

Talousvyöhykelain 2 §:n 1 momentin perusteella Suomen valtiolle kuuluu oikeus elollisten ja elottomien luonnonvarojen tutkimiseen, hyödyntämiseen, säilyttämiseen ja hoitamiseen sekä muuhun toimintaan, jonka tarkoituksena on vyöhykkeen taloudellinen hyödyntäminen ja tutkiminen. Lain esitöissä (HE 53/2004) muuhun toimintaan on esimerkkinä lueteltu energiantuotanto aaltojen, merivirtojen tai tuulen avulla. Talousvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen tähtäävää hanketta varten tarvitaan talousvyöhykelain 6 §:n mukainen hyödyntämisoikeus, joka voidaan myöntää valtioneuvoston suostumuksella. Valtioneuvoston suostumukset annetaan valtioneuvoston yleisistunnossa työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä. Hyödyntämisoikeudet voidaan jakaa tutkimusten suorittamista tarkoitettuihin tutkimuslupiin ja varsinaista talousvyöhykkeen hyödyntämistä tarkoitettuihin hyödyntämislupiin. Tutkimus- ja hyödyntämislupia on vakiintuneesti haettu erinäisille putki- ja kaapelihankkeille sekä viime aikoina myös merituulivoimahankkeille. Hyödyntämisoikeus voidaan myöntää talousvyöhykelain 6 §:n 3 momentin mukaisesti määräajaksi tai toistaiseksi. Päätöksessä on määrättävä ehdot, jotka ovat turvallisuuden tai talousvyöhykelain mukaan valtiolle kuuluvien oikeuksien turvaamisen kannalta välttämättömiä. Pykälän 4 momentissa on todettu edellytykset päätöksen tarkistamiselle, toiminnan keskeyttämiselle sekä päätöksen peruuttamiselle.

Talousvyöhykkeelle tekosaarten, laitteiden ja rakennelmien rakentamista ja käyttöä varten tarvittaisiin talousvyöhykelain 7 §:n mukainen rakentamisoikeus. Lain esitöiden mukaan muita kuin tekosaarten, laitteiden tai rakennelmien toiminnan yhteydessä asennettavia tai käytettäviä kaapeleita ja putkistoja ei tässä yhteydessä katsottaisi niihin kuuluviksi, jolloin edellä mainitut putki- ja kaapelihankkeet käsitellään talousvyöhykelain 6 §:n perusteella. Edellä mainittuja rakentamisoikeuksia ei ole haettu tai myönnetty Suomen talousvyöhykkeelle lain voimassaolon aikana.

Koska talousvyöhyke ei ole Suomen valtion aluetta, talousvyöhykkeellä ovat voimassa vain talousvyöhykelaissa erikseen säädetyt lait, jotka on lueteltu talousvyöhykelain 2 luvussa. Talousvyöhykelain 6–7 §:n mukaisen hyödyntämis- ja rakentamisoikeuden lisäksi talousvyöhykkeelle voidaan tarvita muun muassa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukainen ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA), ympäristönsuojelulain (527/2014) mukainen ympäristölupa tai vesilain (587/2011) mukainen lupa.

Valtioneuvosto on 3.10.2024 antanut hallituksen esityksen eduskunnalle laista merituulivoimasta talousvyöhykkeellä ja siihen liittyvistä laeista (HE 147/2024). Hallituksen esityksen perusteella merituulivoimahankkeet valittaisiin jatkossa kolmivaiheisella kilpailutusmenettelyllä, jossa ensimmäisessä vaiheessa valtioneuvosto päättäisi kilpailutettavasta merituulivoimaan soveltuvasta alueesta, toisessa vaiheessa Energiavirasto järjestäisi kilpailutuksen valitusta alueesta ja kolmannessa vaiheessa kilpailutuksen voittanut taho voisi hakea valtioneuvostolta hyödyntämislupaa valitulle alueelle. Hyödyntämislupa antaisi määräajaksi yksinoikeuden tehdä tutkimuksia kyseisellä alueella ja hyödyntää sitä merituulivoimahankkeeseen. Lain on tarkoitettu tulevan voimaan 1.1.2025.

Välitöntä täytäntöönpanoa koskeva lainsäädäntö

Hallintopäätöksen täytäntöönpanokelpoisuutta säänteli yleislakina hallintolainkäyttölain (586/1996) 31 §:n 2 momentti. Hallintolainkäyttölaki on kumottu 1.1.2020 voimaantulleella oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetulla lailla (808/2019, jäljempänä hallintoprosessilaki). Hallintoprosessilain 122 §:n 3 momentin mukaan hallintopäätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, jos laissa tai asetuksessa niin säädetään, tai jos päätös on luonteeltaan sellainen, että se on pantava täytäntöön heti, tai jos päätöksen täytäntöönpanoa ei voida yleisen edun vuoksi lykätä.

Säännöksessä kuvattu tilanne on poikkeus pääsäännöstä, jonka mukaan päätös ei ole täytäntöönpanokelpoinen ennen kuin sillä on lainvoima. Momentissa kuvatut kaksi viimeistä edellytystä ovat lähellä toisiaan ja niitä arvioidaan tapauskohtaisesti. Ensin mainittu peruste koskee lähinnä päätöstä, joka menettäisi merkityksensä, jos sitä ei panna heti täytäntöön. Jälkimmäisessä ratkaisevaa on yleinen etu. Yleinen etu on käsitteenä hallintoviranomaiselle harkintavaltaa antava yleislauseke. Peruste, että päätös voidaan panna heti täytäntöön päätöksen luonteen sitä vaatiessa, ottaa huomioon myös yksityiset intressit.

VALTIONEUVOSTON PÄÄTÖS

Valtioneuvosto antaa hakijalle talousvyöhykelain 6 §:n mukaisen määräaikaisen suostumuksen Suomen talousvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen tähtäävään tutkimustoimintaan Selkämeren keskiosassa sijaitsevilla tutkimusalueilla Hugin ja Munin hakeuksessa sekä hakijan lausuntoihin antamissa vastauksissa kuvatuilla tavoilla. Hakijan on noudatettava jäljempänä lueteltuja ehtoja, jotka ovat turvallisuuden ja talousvyöhykelain mukaan valtiolle kuuluvien oikeuksien turvaamisen kannalta välttämättömiä.

Huginin tutkimusalueen itärajalle on jätettävä tutkimustoiminnan ulkopuolelle 50 metrin suojavaikohyke aluemerren ulkorajan vuoksi.

Suostumus on voimassa päätöksen antamisesta lukien 31.12.2027 saakka.

Päätös on hallintoprosessilain 122 §:n 3 momentin mukaisesti täytäntöön pantavissa muutoksenhausta huolimatta, ellei valitusviranomainen toisin määrää.

Talousvyöhykelain 6 §:n 3 momentin mukaisesti päätös voidaan määrätä tarkistettavaksi tai toiminta keskeytettäväksi, jos toiminta ei vastaa päätöksessä määrättyjä ehtoja. Toiminnan keskeyttämisestä päättää työ- ja elinkeinoministeriö. Päätös voidaan myös peruuttaa, jos toiminnassa rikotaan olennaisesti päätöksessä määrättyjä ehtoja. Valvontaviranomaisena toimivan Rajavartiolaitoksen tulee viipymättä ilmoittaa työ- ja elinkeinoministeriölle havaitsemastaan rikkomuksesta.

Ehdot

- 1) Tutkimushanke on toteutettava varovaisuus- ja huolellisuusperiaatetta noudattaen ja ottaen erityisesti huomioon Itämeren herkkyys ja haavoittuvuus sekä meri- ja ympäristöturvallisuuden asettamat vaatimukset. Hakijan on ryhdyttävä kaikkiin mahdollisiin toimiin tutkimushankkeista mahdollisesti aiheutuvien vahinkojen ehkäisemiseksi ja minimoimiseksi.

- 2) Tutkimushanke on toteutettava ottaen huomioon Suomen talousvyöhykkeen kansainvälisoikeudellinen luonne ja talousvyöhykkeellä jo olemassa olevat yhteiskunnan keskeiset toiminnot sekä Suomen talousvyöhykkeellä tai sen välittömässä läheisyydessä mahdollisesti olevat taloudellisen hyödyntämisen tai meritieteellisen tutkimuksen hankkeet, hankkeiden käyttö ja näiden omistajien hankkeisiin liittyvät oikeudet.
- 3) Hakijan on tutkimuksissa pyrittävä löytämään suunnitelluille hankkeilleen sellaiset teknisesti, toiminnallisesti ja ympäristöllisesti tarkoituksenmukaiset sijoitus- ja toteutusvaihtoehdot, että talousvyöhykkeellä jo olemassa olevat yhteiskunnan keskeiset toiminnot, kuten sujuva ja turvallinen merenkulku ja ilmaliikenne, ja talousvyöhykkeen mahdollinen myöhempi taloudellinen hyödyntäminen tai meritieteellinen tutkimus mahdollisimman vähäisessä määrin vaikeutuvat.
- 4) Tämä suostumus ei tarkoita investointi- tai rakentamisoikeuden myöntämistä hakijalle eikä anna tälle etusijaa taloudelliseen hyödyntämiseen tähtääviin tutkimuksiin, mahdolliseen tulevaan rakentamislupaan kyseisille tutkimusalueille tai näiden tutkimusalueiden muuhun hyödyntämiseen eikä tarkoita lopullista kantaa näiden tutkimusalueiden soveltumisesta merituulivoimarakentamiselle.
- 5) Tämä suostumus ei estä valtioneuvostoa myöntämästä Suomen talousvyöhykettä koskevaa muuta oikeutta samoille tutkimusalueille vielä tämän suostumuksen voimassaollessa.
- 6) Hakijan on hyvissä ajoin ennen tutkimusten aloittamista sovittava Länsi-Suomen merivartioston, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Väyläviraston ja Fintrafficin meriliikenteenohjauksen kanssa tarpeellisista tutkimustoimintaan sekä meri- ja rajaturvallisuuteen liittyvistä ilmoituksista ja järjestelyistä. Yksityiskohtainen tutkimusohjelma on lisäksi toimitettava hyvissä ajoin ennen tutkimusten aloittamista työ- ja elinkeinoministeriölle ja Rajavartiolaitokselle.
- 7) Tutkimusalueen saapuessa Suomeen aluksen tulee osallistua alusliikennepalveluun siten kuin alusliikennepalvelulaissa (623/2005) säädetään.
- 8) Hakijan on noudatettava kansainvälisiä meriteiden sääntöjä International Regulations for Preventing Collisions at Sea 1972 (COLREG).
- 9) Hakijan on noudatettava Suomen maahantulomääräyksiä. Erityisesti tulee ottaa huomioon, että valtion aluksiksi luokiteltavat alukset tarvitsevat Suomen pääesikunnan myöntämän alusluvan Suomen aluevesille tuloon.
- 10) Suomen viranomaisten edustajilla tulee olla pyynnöstä mahdollisuus tutkimusalueille pääsyyn.
- 11) Hakijan on viipymättä ilmoitettava tutkimusten päättymisestä työ- ja elinkeinoministeriölle ja Länsi-Suomen merivartiostolle. Lisäksi luvan nojalla syntynyt keskeinen tutkimus- ja havaintoaineisto on viipymättä toimitettava työ- ja elinkeinoministeriölle tulosten valmistuttua.
- 12) Hakijan on korvattava tämän päätöksen valmistelusta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset toimivaltaiselle lupaviranomaiselle valtion maksuperustelain (150/1992) periaatteiden mukaisesti.

13) Tämä suostumus ei sisällä oikeutta muuhun kuin hakemuksen ja sen käsittelyssä annettujen selvitysten mukaiseen päätöksessä myönnettyyn tutkimustoimintaan.

14) Hakijan on noudatettava mitä muualla lainsäädännössä tai kansainvälisissä sopimuksissa säädetään tai määrätään.

Vähäiset tutkimusteknisistä syistä välttämättömät muutokset tutkimusten toteuttamisessa ovat sallittuja työ- ja elinkeinoministeriön ja muun toimivaltaisen viranomaisen suostumuksella.

Perustelut

Edellytykset suostumuksen antamiselle

Valtioneuvostolla on laaja harkintavalta suostumuksen antamisessa. Talusvyöhyke-laissa ei ole tarkemmin rajattu, millä edellytyksillä valtioneuvoston tulisi antaa suostumus talusvyöhykkeen taloudelliselle hyödyntämiselle tai siihen tähtäävälle tutkimukselle. Merioikeusyleissopimuksen perusteella Suomen valtiolle kuuluu täysivaltainen oikeus talusvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen ja tutkimiseen, eikä yleissopimukseen ole merituulivoiman osalta säännelty rantavaltion oikeuksia rajoittavia erivapauksia kuten putkien ja kaapelien laskemisen osalta. Talusvyöhykelain perusteella voidaan valtioneuvoston suostumuksella antaa muulle taholle oikeus käyttää edellä mainittua hyödyntämisoikeutta. Talusvyöhykelain 6 §:n 1 momentin sanamuodon perusteella on tulkittava, että lupaviranomaisella on vapaa harkinta suostumuksen antamisessa, jolloin valtioneuvosto ratkaisee asian pääasiassa tarkoituksenmukaisuusharkinnan perusteella, kuitenkin noudattaen hyvän hallinnon periaatteita hallintolain mukaisesti.

Valtioneuvosto toteaa, että hakemuksessa on tuotu ilmi talusvyöhykeasetuksen 2 §:ssä vaaditut tiedot hakijasta, toiminnan luonteesta ja tavoitteista, käytettävistä menetelmistä ja välineistä, toiminta-alueesta sekä toiminnan aloitusajasta ja kestosta. Hakemus on toimitettu työ- ja elinkeinoministeriölle vähintään kuutta kuukautta ennen toiminnan suunniteltua alkamisajankohtaa.

Hakijan kyvykkyys tutkimusten suorittamiseen on riittävästi perusteltu hakemuksessa. Hakijalla on laaja kokemus uusiutuvasta energiasta, ja hakija on rakentanut laajasti tuulivoimaa Norjaan. Hakijalla on myös vireillä merituulivoimahanke Ruotsin talusvyöhykkeelle. Valtioneuvosto katsoo, että hakijalla on kyky ja osaaminen hakemuksessa esitettyjen tutkimusten suorittamiseen Suomen talusvyöhykkeellä.

Suomen valtion intressi merituulivoimaa kohtaan on merkittävä. Petteri Orpon hallitusohjelmalla pyritään saamaan Suomesta puhtaan energian edelläkävijä Euroopassa. Hallitusohjelman mukaan Suomen energiaomavaraisuutta vahvistetaan kestäväällä tavalla edistämällä puhtaan energian siirtymää. Merituulivoiman osalta on todettu, että hallitus määrittää kunnianhimoisen tavoitteen merituulivoiman kapasiteetille vuonna 2035 ja luo Suomelle kilpailuedun suhteessa Itämeren maihin, jotta suuret merituulihankkeet kytketään tuottamaan energiaa Suomen teollisuudelle ja kotitalouksille. Hallitus edistää ennakoitavaa ja kannustavaa toimintaympäristöä sekä sujuvaa hankekehitystä ja rakentamista niin talusvyöhykkeellä kuin aluevesilläkin. Valtioneuvosto on tehnyt 23.11.2023 periaatepäätöksen yleisillä vesialueilla sijaitsevien valtion omistamien alueiden luovuttamista tuulivoimahankekehitykseen ja -rakentamiseen koskevan hankkeen käynnistämisestä (MMM/2023/3).

Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisesti työ- ja elinkeinoministeriössä on valmisteltu uutta merituulivoimaa ohjaavaa lakia Suomen talousvyöhykkeelle, jota on tarkemmin selostettu edellä lainsäädäntökatsauksessa. Tällä hetkellä eduskunnan käsittelyssä olevan hallituksen esityksen perusteella uusi talousvyöhykkeen merituulivoimalaki sääntelisi jatkossa merituulivoiman rakentamista ja siihen tähtäävää tutkimista Suomen talousvyöhykkeellä eikä tutkimuslupia merituulivoimaa varten enää käsiteltäisi talousvyöhykelain perusteella muutoin kuin mahdollisia merituulivoima-alueen ulkopuolisia liityntäjohtoja varten. Laki on hallituksen esityksen mukaan tarkoitettu tulevan voimaan vuoden 2025 alussa. Valtioneuvosto katsoo, että tutkimuslupia voidaan edelleen myöntää merituulivoimalle nykylainsäädännön perusteella kuitenkin huomioiden se, että myönnettävä tutkimuslupa ei vaikeuta mahdollisen tulevan lain tarkoituksenmukaista toimeenpanoa.

Lausunnoissa on vaadittu hakemuksen hylkäämistä vedoten siihen, että uusi laki muuttaa menettelytapoja talousvyöhykkeen merituulivoimalle eikä nykykäytännön mukaisia tutkimuslupia tultaisi enää myöntämään. Valtioneuvosto toteaa, että lupa on lähtökohdaisesti käsiteltävä voimassa olevan lainsäädännön ja päätöskäytännön sekä hyvän hallinnon yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisesti, kuitenkin varmistaen edellä mainittu uuden lain tarkoituksenmukainen toimeenpano. Valtioneuvosto huomauttaa, että uuden lain suunnitellun voimaantulon jälkeen on edelleen voimassa talousvyöhykelain nojalla myönnettyjä merituulivoiman tutkimuslupia aina vuoden 2027 loppuun saakka. Tämänhetkisen suunnitelman mukaan ensimmäiset uuden lain hyödyntämisluvut myönnettäisiin aikaisintaan kesällä 2026.

Edellä selostetun perusteella valtioneuvosto katsoo, että merituulivoiman edistäminen Suomen talousvyöhykkeellä on Suomen valtion intressissä eikä haettu tutkimuslupa estä tulevan lain tarkoituksenmukaista toimeenpanoa. Valtioneuvosto antaa suostumuksen tutkimusten suorittamiselle hakemuksen ja sen kuulemisessa annettujen selvitysten mukaisesti.

Talousvyöhykkeen merituulivoimalain toimeenpanon edistämiseksi valtioneuvosto kuitenkin katsoo, että tutkimuslupa voidaan myöntää ainoastaan niin pitkäksi ajaksi, kun merituulivoiman tutkimuslupia on aikaisemmin myönnetty. Tutkimuslupia on myönnetty pisimmillään 31.12.2027 saakka. Tämän perusteella valtioneuvosto rajoittaa hakemuksesta poiketen tutkimusten suorittamisen voimassaoloajan 31.12.2027 saakka.

Lausunnoissa on esitetty voimassaolon rajaamista myös edellä päätettyä lyhyemmäksi. Valtioneuvosto katsoo, että voimassaolon rajaaminen vielä lyhyemmäksi olisi yhdenvertaisuusperiaatteen vastaista eikä ankarampaa rajausta voida myöskään perustella välttämättömäksi uuden lain toimeenpanon edistämisen osalta.

Tutkimustoiminta ja -alueet

Valtioneuvoston suostumus on rajoitettu hakemuksessa esitettyyn taloudelliseen hyödyntämiseen tähtäävään tutkimiseen hakemuksessa osoitetuilla alueilla Suomen talousvyöhykkeellä. Hakemuksen mukaisesti tutkiminen koskee alustavien geofysikaalisten, geoteknisten ja ympäristötutkimusten suorittamista hakemuksessa rajatuilla alueilla. Tutkimusten tavoitteena on selvittää alueella merituulivoiman kehittämispotentiaalia. Tutkimusten avulla tunnistetaan sopivia kohteita sekä tarvittavia infrastruktuurikäytäviä sekä pyritään laatimaan puitteet, joihin tulevat hankehakemukset ja niihin liittyvät ympäristövaikutusten arvioinnit perustuvat.

Tutkimustoiminnan vaikutukset meriympäristöön on todettu hakemuksen ja lausuntojen perusteella vähäisiksi. Hakemuksessa on asianmukaisesti pyritty vähentämään tutkimusten vaikutuksia erityisesti kalojen kutualueisiin ja merinisäkkäisiin. Myös alueella tapahtuva toiminta erityisesti kalastuksen, merenkulun ja teknisen infrastruktuurin osalta tullaan huomioimaan hakemuksen perusteella. Valtioneuvosto toteaa, että hakijan tulee huomioida hakemuksessa ja siitä annetuissa lausunnoissa esitetyt seikat sekä pyrkiä vähentämään vaikutuksia Itämeren herkkään ympäristöön varovaisuus- ja huolellisuusperiaatteen mukaisesti.

Lausunnoissa on todettu tutkimusalueiden sijoittuvan osin voimassa olevassa merialue-suunnitelmassa osoitetuille avomerikalastusalueille, jotka on tarkemmin todettu kaupallisen kalastuksen tärkeinä troolikalastusalueina. Lausunnoissa on esitetty merituulivoimatutkimukset sijoitettavan ensisijaisesti merialue-suunnitelmassa potentiaalisille merituulivoimatuotantoon osoitetuille energiantuotantoalueille. Hakija on vastannut, että tutkimuksia on tarpeen tehdä myös merituulivoima-alueille osoitettujen alueiden ulkopuolella, koska nykyisessä merialue-suunnitelmassa merituulivoimahankkeille potentiaalisiksi osoitetut alueet eivät ole kooltaan ja/tai määrältään riittäviä. Valtioneuvosto toteaa, että merialue-suunnitelma ei ole oikeudellisesti sitova eikä se estä tuulivoimamarkentamista tai siihen tähtäävää tutkimista myös muilla kuin siinä osoitetuilla energiantuotantoalueilla, tutkimuslupia on aikaisemminkin myönnetty merialue-suunnitelmaan osoitettujen energiantuotantoalueiden ulkopuolelle. Valtioneuvosto huomauttaa, että tietopohja talousvyöhykkeen luonnosta ja ympäristöstä on hyvin puutteellista, minkä osalta tutkimuksilla voidaan kartuttaa alueiden tietopohjaa myös yleisen edun näkökulmasta. Valtioneuvosto arvioi tutkimustoiminnan haitalliset vaikutukset kalastukselle sekä muulle alueella tapahtuvalle toiminnalle vähäiseksi. Näin ollen valtioneuvosto katsoo, että merialue-suunnitelmassa osoitetut alueet tai alueen merkittävyys kalastukselle ei ole este tutkimuslupan myöntämiselle.

Ulkoministeriön lausunnossa on todettu, että Huginin tutkimusalueen pisteet 3 ja 4 olisivat 10–20 metriä aluevesien puolella. Aluemerren ulkorajan sijainti on Suomen aluevesien rajoista annetun lain (463/1956) 8 §:n mukaisesti määritetty asetuksessa Suomen aluevesien rajoista annetun lain soveltamisesta (993/1995). Lupaviranomainen on tarkistanut alueen ulottuvuuden ja toteaa, että edellä mainitut tutkimusalueen rajapisteet sijaitsevat edellä mainitun asetuksen 2 §:n pisteiden 144 ja 145 välisellä loksodromi-viivalla, kun taas asetuksessa pisteiden välinen viiva on määrätty lyhyimmän etäisyyden viivana eli geodeettisena viivana. Tämän vuoksi tutkimusalueen rajapisteet sijaitsevat enintään noin 10 metriä aluevesien puolella. Edellä selostetun sekä aluemerren ulkorajan vuonna 2025 tapahtuvan päivityksen vuoksi valtioneuvosto katsoo, että pisteiden 3 ja 4 väliselle tutkimusalueen itärajalle on jätettävä 50 metrin suojavyöhyke tutkimustoiminnan ulkopuolelle, jotta tutkimustoiminta ei epähuomiossa ylety aluevesille.

Ehdollisuus

Valtioneuvosto korostaa, että Itämeren herkkyys ja haavoittuvuus, talousvyöhykkeen kansainvälisoikeudellinen asema, meri- ja ympäristöturvallisuuden asettamat vaatimukset, maanpuolustuksen, aluevalvonnan, rajaturvallisuuden, merenkulun, meriteollisuuden, muun energiantuotannon, kaivannaistoiminnan, matkailun, kalastuksen ja virkistystoiminnan tarpeet ja toimintaedellytykset, sekä jo olemassa olevat muut hankkeet oikeuksineen ja muu merialueen käyttö on otettava kaikessa taloudellisen hyödyntämisen hankkeen toteutukseen tähtäävässä suunnittelussa ja tutkimustoiminnassa huomioon.

Riittävä liikennöintikaistan leveys varmistaa sujuvan ja turvallisen merenkulun liikennöinnin alueella ympärivuotisesti. Hakijan on myös noudatettava yleistä varovaisuus- ja huolellisuusperiaatetta toimissaan vahinkojen ehkäisemiseksi ja minimoimiseksi.

Merituulivoiman pelisäännöt Suomen talousvyöhykkeellä tulevat selkeytymään nyt säädettävällä lailla merituulivoimasta talousvyöhykkeellä. Jatkossa merituulivoiman tutkiminen ja toteuttaminen tapahtuisi uuden lain nojalla. Kilpailutettavat merituulivoima-alueet valittaisiin valtioneuvoston päätöksellä ja kilpailutuksen toteuttaisi Energiavirasto. Kilpailutuksen voittajalla olisi yksinoikeus hakea hyödyntämislupa valtioneuvostolta kilpailutetulle alueelle, minkä perusteella voitaisiin aloittaa hankekehitys tutkimuksineen. Edellä selostetusti hakijan on oltava tietoinen siitä, että annettu tutkimuslupa ei anna etusijaa tulevissa kilpailutuksissa eikä myönnetty tutkimuslupa tarkoita lopullista kantaa tutkimusalueiden soveltumisesta merituulivoimarakentamiselle.

Tutkimusalueilla on voimassa muitakin merituulivoiman tutkimuslupia. Valtioneuvosto toteaa, että samalle alueelle myönnettyillä tutkimusluvilla ei ole etusijaa, jolloin osapuolten on sovittava tutkimustoiminnan suorittaminen sen sijoittuessa samalle alueelle.

Tutkittavan alueen suunnittelussa tulee ottaa huomioon teknisen ja taloudellisen toteuttamisen vaatimusten lisäksi myös ympäristönäkökohdat, erityisesti meriympäristön ja merenalaisen luonnon monimuotoisuus ja suojeluarvot sekä merialueen kestävä kehittäminen. Mikäli hanke etenee jatkosuunnitteluun, merituulivoimapuistojen suunnittelussa tulee ottaa huomioon myös mahdollisten erillisten, mutta lähekkäin sijoittuvien merituulivoimahankkeiden yhteis-, keskinäis- ja luvitusvaikutukset.

Hakijan on hyvissä ajoin ennen tutkimusten aloittamista sovittava Länsi-Suomen merivartioston, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Väyläviraston ja Fintrafficin meriliikenteenohjauksen kanssa tarpeellisista tutkimustoimintaan sekä meri- ja rajaturvallisuuteen liittyvistä ilmoituksista ja järjestelyistä. Tutkimustoiminnan luvanmukaisuuden varmentamiseksi yksityiskohtainen tutkimusohjelma on lisäksi toimitettava hyvissä ajoin ennen tutkimusten aloittamista työ- ja elinkeinoministeriölle ja Rajavartiolaitokselle. Hakijan on ilmoitettava tutkimusten päättymisestä viipymättä työ- ja elinkeinoministeriölle ja Länsi-Suomen merivartiostolle. Jos erikseen on sovittu, voi tutkimusten päättymisestä olla tarpeen ilmoittaa lisäksi Traficomille, Väylävirastolle ja Fintrafficile. Jotta tutkimustoimintaa on mahdollista seurata ja valvoa, varataan päätöksen ehtoissa Suomen toimivaltaisille viranomaisille, erityisesti Rajavartiolaitokselle oikeus pyynnöstä päästä tutkimusalueille. Tutkimustoimintaa valvoo Rajavartiolaitos talousvyöhykelain 19 §:n 1 momentin mukaisesti.

Luvan nojalla syntynyt tutkimus- ja havaintoaineisto on tarkoituksenmukaista saattaa viranomaisten tietoon, joten hakijan tulee viipymättä lähettää aineisto työ- ja elinkeinoministeriölle sen valmistuttua. Tutkimus- ja hanketiedot voivat sisältää myös julkisuuslain nojalla salassa pidettävää tietoa.

Kalatalousviranomaisen lausunnossa on esitetty päätökseen lisättäväksi ehtoja kalastuksen häirintäkiellosta sekä merenpohjan saasteiden liikkeellelähdön välttämistä. Valtioneuvosto katsoo, että päätökseen sisällytettyjen ehtojen kohdat 1 ja 2 huomioivat riittävältä osin edellä esitetyt seikat eikä näiden osalta ole tarpeen antaa tarkentavia tai enemmän rajoittavia määräyksiä. Lausunnoissa esitetyt ehdot meri- ja rajaturvallisuuden sekä näihin liittyviin ilmoitusvelvollisuuksiin on sisällytetty ehtoihin samaan tapaan kuin aiemmissa vastaavissa päätöksissä.

Välitön täytäntöönpano

Hakija on pyytänyt, että tutkimuslupaa koskeva päätös määrätään välittömästi täytäntöön pantavaksi. Ulkopuolisilta hankituilta erikoislaitteilla tehtävien suunniteltujen tutkimusten luonne edellyttää niiden tekemistä mahdollisimman pian sen jälkeen, kun laitteisiin liittyvä kilpailutus on päättynyt, muun muassa tutkimusaluksen varattuna pitämisen vuoksi. Hakijan mukaan käsillä olevat hankkeet ovat yleisen edun mukaisia, tutkimusten perusteella toteutettavat hankkeet ovat Suomen ja EU:n ilmasto- ja energiapolitiittisten tavoitteiden ja strategioiden mukaisia. Tutkimuksista ei jää pysyviä tai tilapäisiä jälkiä ympäristöön tai merenpohjaan. Hakijan mielestä päätöksen täytäntöönpanoa ei sen luonteen ja yleisen edun vuoksi voida lykätä.

Arvio siitä, voidaanko hakijan esittämään vaatimukseen välittömästi täytäntöönpanosta myöntyä, ratkeaa arvioinnissa, jossa punnitaan yleisen edun vaatimia seikkoja kolmansien osapuolten oikeuksien menetyksiin tai vaarantumiseen. Huomioitavaa on, että päätöksen lainvoimaisuus täytäntöönpanon edellytyksenä on pääsääntö, ja tästä poikkeaminen edellyttää erityisiä perusteita. Keskeistä asiassa on arvioida yleistä etua suhteessa yksityiseen etuun. Ottaen huomioon välittömän täytäntöönpanon koskeva lainsäädäntö, sitä koskeva lainvalmisteluaineisto sekä oikeuskirjallisuus, on olennaista ratkaista, onko olemassa sellaisia seikkoja, joiden valossa täytäntöönpanoa ei voitaisi yleisen edun vuoksi lykätä.

Talousvyöhykelain nojalla tehtyjen valtioneuvoston suostumusta koskevien päätösten välittömästi täytäntöönpanosta on määrätty jo useita kertoja. Ehtoa tulee kuitenkin arvioida hallintoprosessilain 122 §:n 3 momentin perusteiden, momentin soveltamiskäytännön ja tapauksen kokonaisharkinnan nojalla. Hakemuksesta saaduissa lausunnoissa lähes poikkeuksetta hakijan tutkimuslupapäätöksen täytäntöönpanoehdot ei ole vastustettu.

Kolmansien osapuolten oikeuksien menetysten ja vaarantamisen osalta valtioneuvosto toteaa, että tutkimusalueilla ei ole olemassa yksityisiä omistusoikeuksia tai erityisiä kiinteitä rakennelmia, laitteita tai tekosaaria. Muun alueella tapahtuvan toiminnan, kuten merenkulun ja kalastuksen kanssa tutkimustoiminta on lähtökohtaisesti sovitettavissa, koska tutkimukset aiheuttavat ainoastaan hetkellisiä, paikallisia ja vähäisiä vaikutuksia. Valtioneuvosto toteaa, että uusiutuvan energian edistäminen on Suomen valtion intressissä ja tällöin merituulivoiman tutkimustoiminta on katsottavissa yleisen edun mukaiseksi. Tutkimustoiminnalla voidaan lisäksi edistää talousvyöhykkeen yleistä ympäristötietoutta tietopohjan ollessa puutteellista. Tutkimustoiminnan aikatauluvoitteet myös osaltaan puoltavat välittömän täytäntöönpanon tarvetta.

Edellä todetun perusteella valtioneuvosto ei katso välittömälle täytäntöönpanolle olevan estettä.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen. Valitusaika on 30 päivää tiedoksisaannista. Liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä. Päätös on pantavissa täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, ellei valitusviranomainen toisin määrää.

Ympäristö- ja ilmastoministeri

Kai Mykkänen

Erityisasiantuntija

Samu Laululehto

TIEDOKSI

Hakija
Lausuntopyyntön saaneet tahot

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa korkeimman hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Tavallinen tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle. Vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Tavallisessa sähköisessä tiedoksiannossa vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Jos on kysymyksessä sijaistiedoksianto, päätös katsotaan saadun tiedoksi, ellei muuta näytetä, kolmantena päivänä tiedoksi- tai saantitodistuksen osoittamasta päivästä. Viranomaisen tietoon asian katsotaan tulleen kirjeen saapumispäivänä.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi sekä perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteen oleva päätös ei kohdistu valittajaan
- valittajan nimi, kotikunta ja puhelinnumero
- postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa, asiamiehensä tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustajansa taikka jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle.

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä valitusosoitukseen
- tiedoksisaantitodistus tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- asiamiehen valtakirja, jos asiamies ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja.

Valituksen toimittaminen perille

Valituksen voi toimittaa henkilökohtaisesti, postitse maksettuna postilähetyksenä, sähköisellä

tiedonsiirtomenetelmällä taikka asiamiestä tai lähettä käyttäen. Valituksen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Valituksen on saavuttava valitusviranomaiselle virka-aikana ennen 30 päivän valitusajan päättymistä. Sähköisen asiakirjan tulee olla perillä siten, että se on hallinto-oikeuden käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä valitusajan viimeisenä päivänä ennen kello 16.15.

Korkeimman hallinto-oikeuden virka-aika on maanantaista perjantaihin kello 8.00-16.15.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

postiosoite: PL 180, 00131 Helsinki

käyntiosoite: Fabianinkatu 15, 00130 Helsinki

puhelinvaihe: 029 56 40200

telefax: 029 56 40382

sähköpostiosoite: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Oikeudenkäyntimaksu

Asian käsittelystä korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritään tuomioistuinmaksulain (1455/2015) nojalla oikeudenkäyntimaksu. Maksun suuruus on 530 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä.

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151455/#P5>